

Ecosystemau Afonydd Gwy, leithona Hafren (WISE)

Sefydliad arweiniol: Sefydliad Gwy ac Wysg

Dyfarniad Grant: £530,215

Lleoliad: Llandrindod i Drefyclo

E-bost: simon@wyeuskfoundation.org

Fe wnaeth y prosiect cydweithredol hwn gydweithio â phartneriaeth ddalgylch sefydledig, gan gynnwys tîrfeddianwyr a chymunedau lleol i wella'r adnoddau naturiol mewn pedwar dalgylch llai a thri dalgylch mwy o faint gan gwmpasu tirwedd eang sy'n ymestyn ar hyd darn o ddalgylch Afon Gwy. Cymerwyd camau i wella ansawdd pridd mewn tir amaethyddol, creu coetir i wneud y gorau o'r potensial i leihau'r risg o lifogydd, gwella cynefinoedd ar gyfer gwell bioamrywiaeth ac ansawdd dŵr a gwell seilwaith ar fuarthau ffermydd i leihau llygredd.

Roedd y prosiect yn cynnwys cymunedau gwledig a busnesau amaethyddol yn yr ardal i'w helpu i ddeall a gweithredu er mwyn sicrhau bod ecosystemau'n gwella yn y tymor hir. Hefyd er mwyn deall bod y gwasanaethau y mae'r ecosystemau hyn yn eu darparu yn hanfodol ar gyfer helpu i fynd i'r afael ag effeithiau newid yn yr hinsawdd a llifogydd, ac yn eu tro'n cynnig cyfleoedd ar gyfer gwell iechyd a llesiant. Mae'r prosiect wedi archwilio'r potensial ar gyfer buddsoddiad preifat hefyd er mwyn sicrhau buddion o ran ansawdd dŵr a storio carbon. Cefnogir gweithgareddau a wneir gan y prosiect gan raglen fonitro gynhwysfawr yn ystod cyfnod gweithredol y prosiect ac ar ôl ei gwblhau.

Mae'r prosiect mewn partneriaeth ag Ymddiriedolaeth Afonydd Hafren, ac mae wedi mynd i'r afael â rheoli maethynnau, iechyd pridd, lefelau dŵr a bioamrywiaeth. Yn ogystal â sicrhau gwerth amgylcheddol, gall rheoli tir yn effeithiol wella ansawdd dŵr mewn afonydd, lleihau'r risg o lifogydd, gwella ansawdd pridd, gwella bioamrywiaeth, a gwella prosesau atafaelu carbon hefyd.

Bydd Cynghorwyr Dalgylch o ymddiriedolaethau'r ddwy afon yn cydweithio â ffermwyr er mwyn dod o hyd i ffyrdd ymarferol y gallant newid arferion amaethyddol er budd eu busnes a'r amgylchedd dyfrol, fel;

- Plannu gwrychoedd a choed
- Gosod argae sy'n gollwng
- Gwella ansawdd y pridd
- Pyllau arafu/pantiau gwyrdd
- Gwahanu dŵr glân a budr
- Profi pridd gan gynnwys lefelau deunydd organig
- Aseidiadau o strwythur pridd a phroffion ymdreiddio
- Mapio risgiau.

Mae'r prosiect wedi datblygu cynllun sy'n talu i ffermwyr liniaru yn erbyn llifogydd, gan leihau'r angen am amddiffynfeydd "caled" costus ymhellach i lawr yr afon. Mae "rheoli llifogydd yn naturiol" yn cynnwys gweithio gyda phrosesau a nodweddion hydrolegol a morffolegol er mwyn rheoli ffynonellau a llwybrau dŵr llifogydd. Yn aml mae'r technegau hyn yn syml, ar raddfa fach ac yn gost-effeithiol ar gyfer yr amgylchedd a busnes y fferm.

Ansawdd Dŵr. Mae'r prosiect yn cydweithio â chyflenwyr Tesco yn ardal y prosiect ar reoli maethynnau hefyd, gan ddarparu cyngor a chyllid grant i leihau'r risg o lygredd gwasgaredig a llygredd yn y tarddle ac i wella iechyd pridd. Bydd hyn yn arwain at fuddion i ddefnyddwyr eraill dalgylch Gwy a bydd y prosiect yn datblygu marchnadoedd ar raddfa dalgylch ar gyfer ffosffad a'r gobaith yw y bydd yn gwneud yr un fath ar gyfer rheoli llifogydd a sychder. Dyma sut y bydd ein hamgylchedd yn cael ei reoli yn y dyfodol a bydd datblygu'r marchnadoedd hyn yn golygu y gellir moneteiddio a gostwng costau allanol llygredd (fel dyddiau pysgota a gollwyd oherwydd gordyfiant algâu), gan wella cyflwr yr leithon i gyd a phrif ran Afon Gwy.

Meithrin Cydweithrediad a

Phartneriaethau: 8 Ymweliad fferm Rheoli Llifogydd yn Naturiol gan gynnwys mapio cyfleoedd fferm gyfan, profi pridd, a chwblhau aseidiadau cywasgu a phroffion ymdreiddio

Cyflwyno dwy sesiwn min nos i 37 o fynychwyr yn hyrwyddo gwaith plannu coetiroedd law yn llaw â Cyswllt Ffermio

Mae'r prosiect wedi ymweld ag o leiaf 275 o ffermydd sy'n cwmpasu 41,000 hectar o dir amaethyddol yn y canolbarth

Ymgysylltu â'r Gymuned: Mae'r prosiect wedi ymgysylltu â 1255 o randdeiliaid

Rheoli a Phlannu Coetiroedd: Cefnogi 35 hectar o goetir, plannu 1.8 hectar o goetir newydd. Plannu cyfanswm o 15,701 o goed

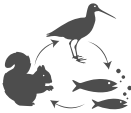
Rheoli a Phlannu Coetiroedd: Plannu 1428m o wrychoedd a 3.6 hectar o goetiroedd torlannol newydd

Gwytnwch Ecosystemau: wedi darparu adroddiad fferm pwrpasol a datblygu mapiau cyfleoedd at ddefnydd y ffermwr, sy'n tynnu sylw at y buddion presennol y mae'r fferm yn eu cyfrannu at yr amgylchedd a'r gymdeithas ehangach yn ogystal â chyfleoedd ychwanegol.

Lleihau'r Risg o Lifogydd: bydd mapiau o risg llifogydd lleol yn cael eu cynhyrchu gan nodi cyfleoedd i reoli llifogydd yn naturiol.

Cynyddu Bioamrywiaeth: wedi'i gefnogi gan waith adnewyddu gwrychoedd, creu gwlyptiroedd a chreu coetiroedd.

Ansawdd Pridd, Aer a Dŵr: wedi'i gefnogi gan waith adnewyddu gwrychoedd, plannu coed, creu coetiroedd, a phrofi ac asesu pridd.

Sgiliau Gwledig a Threftadaeth: gyda chefnogaeth rhaglenni gwirfoddol a dulliau traddodiadol.

Iechyd a Llesiant: darparu gwybodaeth sy'n hanfodol ar gyfer helpu i fynd i'r afael ag effeithiau'r newid yn yr hinsawdd a llifogydd, ac yn ei dro darparu cyfleoedd.

Gwytnwch Ecosystemau: Roedd y prosiect yn cynnwys y cymunedau gwledig a'r busnesau amaethyddol yn yr ardal i'w helpu i ddeall a gweithredu er mwyn sicrhau gwelliant hirdymor i ecosystemau a deall gwasanaethau'r ecosystemau hyn.

Cymryd Rhan: Mae gwirfoddoli ar gyfer llawer o'r gweithgareddau uchod yn ffordd o fwynhau'r awyr agored a dod i adnabod yr afonydd sy'n rhoi cryn foddhad. Os oes gennych ddiddordeb mewn gwaith gwirfoddol, a fydech cystal â chwblhau'r ffurflen ganlynol i gofrestru gyda'r Sefydliad. Cofrestru i Wirfoddoli | Sefydliad Gwy ac Wysg (wyeuskfoundation.org)

Cyswllt admin@wyeuskfoundation.org +44 (0) 1874 711714

 www.wyeuskfoundation.org/the-wye-ithon-severn-ecosystems-wise-project